

Ryszard Stemplowski

Następny krok w strategicznym partnerstwie litewsko-polskim?

Referat wygłoszony na konferencji „Litwa i Polska: perspektywy partnerstwa strategicznego” w Instytucie Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Wileńskiego, Wilno, 29 czerwca 2001 r.

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych dopiero niedawno mógł przystąpić do krytycznego przeglądu stosunków Rzeczypospolitej Polskiej, określanych mianem strategicznych, toteż przedstawiana tu opinia ma charakter wstępny i osobisty i jest wyrażana publicznie po raz pierwszy.

Strategiczne partnerstwo to taki stosunek między państwami, który przekracza typowy dla tych państw poziom ich współpracy międzynarodowej z innymi państwami, nie jest jednak ani prawną pochodną członkostwa w NATO lub UE, ani międzynarodowo upodmiotowionym prawnie związkiem państw; łączy partnerów równoprawnych, jest określanym specjalnym mianem (partnerstwo strategiczne, stosunki specjalne itp.) i wyposażony w instytucje zdolną do wywierania wpływu na to partnerstwo.

Strategiczne partnerstwo polsko-litewskie spełnia większość kryteriów ustanowionych w podanej tu definicji, nie wszystkie, a jego funkcjonowanie zasługuje na baczną uwagę i ocenę ze strony obydwóch państw.

Jednym ze sposobów pogłębienia strategicznego partnerstwa polsko-litewskiego mogłoby się stać utworzenie Rady Litewsko-Polskiej (RL-P.):

- postulowana RL-P. powinna składać się z dziesięciu członków; prezes Rady Ministrów każdego państwa partnerskiego delegowałby do niej następujących przedstawicieli: ministra spraw zagranicznych jako współprzewodniczącego Rady, przedstawiciela

- prezydenta, czterech przedstawicieli partii politycznych, reprezentowanych w parlamencie (w tym przedstawiciela największej partii opozycyjnej), niższego rangą członka rządu jako sekretarza wykonawczego (podsekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów?). Prace RL-P. winien regulować jej statut;
- do zadań RL-P. należałoby: 1) dokonywanie okresowego przeglądu stosunków zagranicznych Litwy i Polski, ze szczególnym uwzględnieniem stosunków polsko-litewskich; 2) wysuwanie projektów wzorowanych na zasadach określających współpracę wzmocnioną w Unii Europejskiej; 3) podejmowanie uchwał (*consensus*) w zakresie stosunków polsko-litewskich i przedstawianie ich radom ministrów Litwy i Polski;
 - uchwały RL-P. byłyby rozpatrywane przez rady ministrów Polski i Litwy, które następnie zawiadamiałyby Radę o wydanych w związku z tym rozporządzeniach albo uchwałach.

Polacy i Litwini powinni wydobyć więcej korzyści ze swej współpracy. Obecna formuła polsko-litewskiego strategicznego partnerstwa nie jest dostatecznie produktywna, a ponieważ oczekiwania bywają wysokie albo niesymetryczne, wkrótce mogą się pojawić skutki odwrotne od oczekiwanych.

Odpowiednio rozwinięte strategiczne partnerstwo Polski i Litwy przyczyni się do uzyskania przez Litwę członkostwa w NATO, lepszego funkcjonowania obydwóch państw w Pakcie oraz do szybszego uzyskania statusu członkowskiego w Unii Europejskiej, poprawiając tym samym położenie Polski i Litwy w systemie światowym.